

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3434/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 25.Bpkf.6402/2022/3. számú végzése és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 11.Bpk.50.666/2021/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Litresits András ügyvéd) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Fővárosi Törvényszék 25.Bpkf.6402/2022/3. számú végzése és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 11.Bpk.50.666/2021/6. számú végzése ellen, továbbá az Abtv. 28. § (1) bekezdése alapján kérte a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 784. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását, mivel a támadott szakasz sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit.
- [2] 1.1. Az ügyben megállapított tényállás szerint az indítványozó feljelentést tett egy országgyűlési képviselő (a továbbiakban: feljelentett) ellen aljas indokból vagy célból, nagy nyilvánosság előtt elkövetett, jelentős érdeksérelmet okozó rágalmozás bűncselekmény elkövetése miatt. Az ügy előzménye, hogy 2021. március 2-án a feljelentett egy tévécsatorna műsorában adott interjút. Az interjú során a feljelentett úgy fogalmazott, hogy „[xy] pénzt adott át [az indítványozónak], méghozzá a budapesti kampány finanszírozására”. Ezen felül további negatív hangvételű szövegkörnyezetben használta az indítványozó nevét a feljelentett a műsoron belül.
- [3] Az ügyben eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) a 11.Bpk.50.666/2021/6. számú végzésében megszüntette a feljelentett ellen a büntetőeljárást. Az indokolás kifejti, hogy el kell határolni jelen esetben is a tényállítás és az értékítélet közti különbséget. Tényállításról van szó, hogy ha az adott nyilatkozat alapjául meghatározott, egyedileg elhatárolt, objektív valósága szempontjából megvizsgálható esemény, történés szolgál. Értékítéletről van szó, ha annak alapja nem egyedileg körülhatárolható esemény, vagy ha a következtetések láncolata annyira hosszú, hogy a körülhatárolható események már nem jelennek meg benne, mint a megnyilatkozás alapja. Ez alapján megállapította, hogy a kérdéses interjú egyaránt tartalmazott tényállítást és értékítéletet is. Az elsőfokú bíróság azt vizsgálta, hogy mind a tényállítások, mind az értékítéletek, objektíve becsület csorbítására alkalmasak-e, amelyek megalapozzák akár a rágalmozás, akár a becsületsértés törvényi tényállását. Ebben a körben a bíróság megállapította, hogy az idézett kijelentések nem rögzítenek becsület csorbítására objektív módon alkalmas kifejezéseket. Kiemelte továbbá, hogy a személyiségi jogvédelem rendszerén belül a büntetőjog alkalmazása *ultima ratio* jellegű, így nem minden személyiségvédelmi jogsértés esetén kerül sor büntetőjogi szankció kiszabására.
- [4] 1.2. Az indítványozó az elsőfokú bíróság végzése ellen jogorvoslattal élt a Fővárosi Törvényszéknél (a továbbiakban: másodfokú bíróság). A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Helyesen járt el az elsőfokú bíróság a tényállítások és értékítéletek értékelésében és abban, hogy ezeket kettejük viszonyában vizsgálta. A másodfokú bíróság szerint a feljelentett a kampányfinanszírozással kapcsolatban nem tett olyan állítást, amelyből az következne, hogy objektíve becsület csorbítására alkalmas lett volna, továbbá rámutat arra, hogy a Be. 7. § (5) bekezdés alapján nem köti a büntetőügyben eljáró bíróságot a polgári eljárásban hozott határozat, így az indítványozó hivatkozása a Budapest Környéki Törvényszék 22.P.20.131/2021/16. számú ítéletére nem helytálló.
- [5] 1.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és az Abtv. 27. §-a alapján kérte, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a Fővárosi Törvényszék és a Pesti Központi Kerületi Bíróság végzését.

- [6] Alkotmányjogi panaszában egyrészt kérte az Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a támadott végzések alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat, illetve kérte, hogy hivatalból állapítsa meg a Be. 784. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességét. Az első- és másodfokú bíróság végzései kapcsán hivatkozik az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének, a VI. cikk (1) bekezdésének, a IX. cikk (4) bekezdésének, a XXVIII. cikk (1), (2) és (7) bekezdésének sérelmére. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése kapcsán kifejtette, hogy ennek mellőzése mentén nem biztosították az indítványozó VI. cikk (1) bekezdésébe foglalt jó hírnévhez fűződő jogát, valamint a IX. cikk (4) bekezdésébe foglalt alapjogot, miszerint a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának megsértésére. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés kapcsán előadta, hogy a jó hírnév büntetőjogi védelme – a 3005/2018. (I. 22.) AB határozat alapján – leginkább a rágalmazás törvényi tényállásán keresztül valósul meg. A IX. cikk (4), a VI. cikk (1) és a XXVIII. cikk (2) bekezdésének kapcsolatában – álláspontja szerint – nem élvezhet elsőbbséget a véleménynyilvánítás szabadsága az ártatlanság védelméhez és a jó hírnév védelméhez képest. Mindemellett az indítványozó előadja, hogy a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésébe foglalt tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz fűződő joga is sérült. Ezzel kapcsolatban kifejti, hogy az indokolási kötelezettség alkotmányos követelményét a bíróságok nem tartották be, nem kellő alaposággal vizsgálták meg az indítvány alapjául szolgáló ügyet és nem kellő részletességgel indokolták meg döntésüket. A másodfokú bíróság végzése – álláspontja szerint – nem vizsgálta érdemben az ügyet, hanem csak az elsőfokú végzés vizsgálatát és formális helybenhagyását végezte el.
- [7] A Be. 784. § (1) bekezdése kimondja, hogy a magánvádló felülvizsgálati indítványt nem terjeszthet elő. Az indítványozó a rendelkezés alaptörvény-ellenessége kapcsán kifejti, hogy a Be. sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseit, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit és a 28. cikket. A XV. cikkbe foglalt megkülönböztetés tilalma az indítványozó szerint nem valósul meg és az ebből fakadó eljárásjogi fegyveregyenlőség sem, valamint indokolatlan, szükségtelen, aránytalan az a megkülönböztetés, hogy magánvádlóként nem terjeszthet elő felülvizsgálati kérelmet az indítványozó. Ezáltal, mivel ez a szabály csak a magánvádlókra vonatkozik, így az indítványozó álláspontja szerint sérül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésébe foglalt alapjoga.
- [8] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [9] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [10] 2.1. Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [11] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. §-a és az Ügyrend 28. § (1) bekezdése alapján határidőben a bíróságra érkezett, amelyet továbbítottak az Alkotmánybíróság részére.
- [12] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló eljárás felperese nyújtotta be az ügyet érdemben lezáró bírói végzéssel szemben, amely tekintetében további jogorvoslatnak nincs helye.
- [13] 2.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, a IX. cikk (4) bekezdésének, a XV. cikk (1)–(2) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1), (2) és (7) bekezdéseinek a sérelmére hivatkozott, így ennek a feltételnek az indítvány eleget tesz.
- [14] Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésére és a 28. cikkben foglaltak sérelmére is hivatkozik az indítványozó. Az Alaptörvény R) cikke azonban – az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint – nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított alapjogot az indítványozó vonatkozásában. Az Alaptörvény 28. cikke kapcsán pedig az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak,

amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.

- [15] 2.3. Az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntés megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [16] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele azonban, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [17] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése kapcsán az Alkotmánybíróság a következőket adja elő. Az Alaptörvény kimondja, hogy „mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tisztelőben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.” A jó hírnévhez fűződő jog tehát ütközhet a véleménynyilvánítás szabadságával, ezt az alapjogi kollíziót pedig a bíróságoknak, vagy adott esetben az Alkotmánybíróságnak kell feloldania.
- [18] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti hatáskörében az Alkotmánybíróságnak nem az a feladata, hogy értelmezést adjon az ügyet érintő absztrakt alkotmányjogi kérdésről, hanem hogy határozzon arról, hogy a bírói döntés sértette-e az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát. Az Alkotmánybíróságnak tehát nem az indítványra okot adó ügyről, hanem a bírói döntésről kell állást foglalnia {3246/2022. (V. 18.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [19] „Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése alanyi jogosultságot biztosít a jó hírnév sérelmével szembeni fellépésre, azonban arra nem, hogy ez a fellépés a büntetőjog eszköztárával történjen, mivel a sértettnek nincs alanyi joga arra, hogy az állam büntető hatalmának gyakorlását kikényszerítse” {ld. 3103/2018. (IV. 9.) AB végzés, Indokolás [28]; 3246/2022. (V. 18.) AB végzés, Indokolás [17]}. Az Alkotmánybíróság korábban rámutatott arra, hogy egy bűncselekmény elkövetése esetén az állami büntetőigény érvényesítése és az elkövető megbüntetése nem a sértettet, hanem az államot illeti meg. Ebből következik, hogy se a sértettnek, se harmadik személynek nincs arra alkotmányos alapjoga, hogy a büntető igényérvényesítést kikényszerítse és az elkövetőt megbüntesse {ld. először 40/1993. (VI. 30.) AB határozat, továbbá pl. 3014/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [20] A Be. 784. § (1) bekezdése kapcsán az Alkotmánybíróság az alábbiakat rögzíti. Az Abtv. 28. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ban meghatározott bírói döntés felülvizsgálatára irányuló eljárásban az Abtv. 26. § szerinti, jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját illető vizsgálatot is lefolytathatja. Az itt meghatározott alkotmányossági vizsgálat lefolytatásáról csak kivételesen, hivatalból eljárva dönt {ld. pl. 3229/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [37]; 3362/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [30]}. A Be. 784. § (1) bekezdés kapcsán az Alkotmánybíróság a 3337/2022. (VII. 21.) AB végzésében rámutatott arra, hogy az Abtv. 52. § (1b) bekezdés értelmében az indítvány abban az esetben tekinthető határozottnak és fogadható be, ha megjelöli az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; továbbá indokolást tartalmaz arra nézve is, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ilyen indokolás hiányában az indítvány nem alkalmas az érdemi elbírálásra {ld. 3337/2022. (VII. 21.) AB végzés, továbbá ld. pl. 3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy ezen feltételeket a konkrét indítványi elem nem teljesítette. Jelen esetben tehát az Alkotmánybíróság nem látja indokát annak, hogy kivételes alkotmányossági vizsgálat alá vesse a Be. 784. § (1) bekezdését.

[21] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1399/2022.

